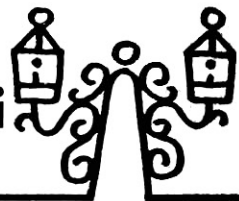


Panu

Kateeksi käy



Mäkeä ylös, mäkeä alas, pitkin, poikin, piha pihan jälkeen, kortteli korttelin jälkeen kauniita vanhoja puutaloja, kaikenvärisiä, julkisivuja, pihanpuolia, yläpihoja, alapihoja, melkein poikkeuksetta hyvin hoidettuja, jokunen kivitalo joukossa, vanhoja nekin, poikkeuksena vain jokunen (ympäristöönsä sopeutettu) nuori talo, mutta nekin sentään "uusvanhaan" tyyliin pykättyjä ja ympäristöönsä sopeutettuja. Raati on ollut tarkkana apunaan arvattavasti arvovaltainen julkisivulautakunta. Vanhoja vanhoista kaupungeista tuttuja kadunnimiä ltaisestä pitkäkadusta alkaen.

En tietenkään ole Oulussa ja siksi käykin kateeksi. Kävelen kevätiltana vanhan Porvoon Vanhassa Porvoossa, ensimmäistä kertaa, toivottavasti en viimeistä.

Huomasin nimittäin vasta nyt, kuinka vaivattoman tunnin matkan päässä Porvoo on Helsingistä, bussivuorojakin vähintään joka tunti arjet, pyhät.

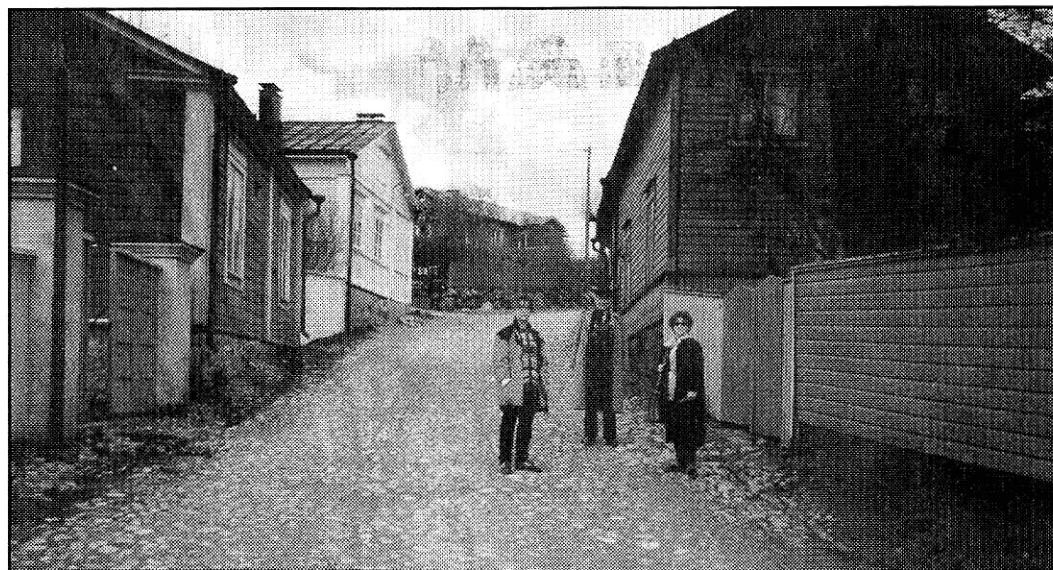
Ihmettelen, miten on mahdollista, että Porvoo näyttäytyy näin paljon sivistyneempänä kuin Oulu, olkoon kuinka vanhempi kuin Oulunporimme, niin, jos Oulusta muutamine melkein kahden käden sormin laskettavine puutaloineen voi edes puhua samana päivänä kuin Porvoosta.

Porvoolla on Runeberginsä ja Johan Ludvigin ja Fredrikan koti pihoinen, puutarhoineen, ulkorakennuksineen, pihanperineen kaikkineen museoituna, mutta ei se vain Runebergistä voi johtua. Eihän Oululakaan puutu kuuluisuuksia, joskohta puuttuukin kirjailijakoti, mitä

nyt on — hyvä niinkin! — Samuli Paulaharjun työhuone Ainolan museoon rekonstruoituna. Ei, ei se voi Runebergeistä johtua, porvoalaisista itsestään se johtuu, että on Vanha Porvoo.

Mietiskellessäni muistin, että Porvoon säilyttämisen pani alulle sittemmin kuuluisuuden ja sadan vuoden korkean iän saavuttanut taiteilija ja kreivi Louis Sparre, joka tuli Suomeen Akseli Gallen-Kallelan mukana 1889 ka asui täällä v:een 1908, kunhan ei suurimman osan ajasta Porvoossa. Suomessa hän avioitui vapaaherratar Eva Mannerheimin — Carl Gustafin sisaren — kanssa. Hän ja he ehtivät kiertää laajalti sekä Suomea että Itä-Karjalaa.

Sparre olisi tietenkin oma lukunsa, mutta tässä muistettakoon ainakin hänen Porvooseen perustamansa Iris Oy, jonka vaikutus suomalaisen taideteollisuuteen oli merkittävä, ja hänen kaunis grafiikkakokoelmansa vuodelta 1897, Det gamla



Vanhan Porvoon Lukiokujalla—Gymnasiegränd: komea mukulakivikatu ylhäältä alas. Valkoisen talon takana Runebergin kotitalo ensimmäisinä Porvoon vuosina (muistolaatta). Runoilijan koulu, Kimnaasi, nyk. Kapitulitalo, kujan alapäässä.

Borgå (Vanha Porvoo), ja tietenkin se, että hän pelasti vanhan Porvoon. Taiteilija Hilikka Inkalan tuotua Tukholmasta Ouluunkin terveisiä vanhalta taiteilija-kreiviltä, joka oli käynyt piirtämässä myös Merikosken partaalla, innostuin kirjoittamaan Sparresta Kaltioon 4/1962 mm. näin:

"Väheksymättä monia

muuta Porvoon pelastamiseksi uurastaneita suomalaisia on kuitenkin syytä palauttaa mieleen tosiasiat. 'Ja hän tajusi, että yhdyskunta oli hengenvaarassa ja että nyt oli toimittava siekailematta. Nyt ei saanut säätää vaivaa eikä aikaa, kun oli estettävä rikos korvaamattomia arvoja vastaan.' Jo yksistään työ Porvoon pelastamiseksi riittäisi säilyttämään Louis Sparren

nimen Suomen historiassa." Tällaista Sparrea Oululle ei koskaan suotu.

Kuulin ystäväiltäni, että sittemmin vanha Porvoo, Sparresta huolimatta, oli ollut uudelleen kuolemanvaarassa, mutta kuitenkin pelastettu. Ja se on nykyporvoolaisten ansiosta.

Katteeksi käy.